

Wat ondernemers verwachten van het onderwijs

TEGEN DE VERSNIPPERING IN

“Bedrijven moeten meer verantwoordelijkheid nemen als het gaat om het opleiden van goed personeel.” Dat zei Siemen Ruiten van LTO Noord-Holland in het vorige nummer van dit blad. Leerlingen prikkelen, gastlessen verzorgen, goede stages bieden. Hoe actief is het bedrijfsleven? En wat verwacht het van het onderwijs?

TEKST
leonie barnier
FOTOGRAFIE
jan nijman, studio
andré ruigrok

Leerlingen loonwerk moeten nog veel leren, vindt Louis Claessens uit Heino, maar het belangrijkste vindt hij houding en mentaliteit

Leerlingen varkenshouderij van verschillende vestigingen komen een dag in de week bij elkaar. “Zo steken ze elkaar aan met hun enthousiasme”

‘Enigszins triestig”. Zo beschrijft Louis Claessens van loonbedrijf Volkerink in Heino het aanbod van gekwalificeerd personeel. En hij is zeker niet de enige. Maar er zijn ook lichtpuntjes. “Mischien komt het door de crisis”, zegt Pieter Stoer van Donkergroen, “maar het is op dit moment makkelijker om mensen aan te trekken dan een paar jaar geleden.” En Nicole Litjens van paprika Kwekerij Litjens BV verwacht over een aantal jaren meer toestroom van gekwalificeerd personeel. “Door de Greenport Business Opleiding, die Citaverde College in samenwerking met het bedrijfsleven heeft opgezet, trekt het aantal leerlingen weer aan”.

Veel aanbieders

Er mogen dan lichtpuntjes zijn, veel groene opleidingen kampen met kleine leerlingaantallen. En veel scholen kampen met veel opleidingen. Dat betekent versnippering waar niemand om heeft gevraagd. Vruchtbomenkweker Schrama: “We hebben toen echt wel aan de bel getrokken, ‘concentreer die boomteeltopleidingen in Frederiksoord en Boskoop’, maar daar is nooit naar geluisterd.”

Nu moeten scholen zich in allerlei

bochten wringen om het bedrijfsleven te blijven bedienen. “Als ik op de websites van de scholen kijk dan zie ik door de bomen het bos niet meer, opleidingen hebben de meest exotische namen,” zegt Stoer. “Het is blijkbaar moeilijk om leerlingen te trekken met brede opleidingen. Het gevolg van die versnippering is wel dat de leerlingen alsnog een redelijk brede opleiding krijgen. En dat wij voor een stukje vervolgscholing moeten zorgen. Dat is eigenlijk niet onze verantwoordelijkheid, maar we doen het wel.” Donkergroen is een groot bedrijf dat de mogelijkheden heeft om vervolgscholing te organiseren, maar kleinere bedrijven zijn aangewezen op externe scholing. Bedrijven moeten zelf investeren in scholing, vindt Jan Bontenbal van Looije Tomaten, “Maar als je dan eens een paar mensen opgeeft voor een cursus, dan gaat die niet door, omdat er te weinig aanmeldingen zijn.” Want: teveel aanbieders, “het onderwijs zou wat meer mogen samenwerken.”

Deuren open

Een andere oorzaak voor de kleine leerlingaantallen is het imago van de sector: zwaar en vies werk. Maar ondernemers noemen ook: vrijheid, veel zelfstandigheid, gezond werk, goede lonen. Het is de

brancheorganisatie die daaraan iets kan en moet doen, vinden ze. En die doen ook al veel. Toch is daar ook nog een taak weggelegd voor de individuele ondernemers. Zoals heesterkweker Jos Kolster in Boskoop, die zijn kwekerij open stelt op de kwekerijdagen. En op paprika-kwekerij Litjens verzorgen leerlingen van Citaverde College een excursie voor basisschoolleerlingen in het kader van de Food Experience Tour. Naar buiten treden, laten zien wie en wat je bent. Het onderwijs mag daarin best meer van het bedrijfsleven verwachten, vindt Schrama, dat ze hun deuren open zetten. En als jongeren daardoor aangesproken raken dan komt stap twee: goed onderwijs. “Als je geen goed onderwijs aanbiedt dan komen er ook geen leerlingen op af,” zegt varkenshouder en LTO-bestuurder Eric Douma “eerst moet het onderwijs goed op orde zijn.”

Leuke projecten

Goed onderwijs. Maar hoe doe je dat met zulke kleine leerlingaantallen? “Als de stagiaires bij ons komen dan moeten we ze eigenlijk alles nog leren,” zegt Claessens. Hij is de enige van de geïnterviewden die zich nogal negatief uit over de basisvaardigheden van de leerlingen. Maar belangrijker vindt hij houding en

mentaliteit, “Ik kijk naar hun omgang met collega’s en of ze netjes en goed met het materieel omgaan.” Ondertussen adviseert hij de school over de inhoud van de opleiding en hoopt dat dat zijn vruchten af gaat werpen.

Houding en mentaliteit, motivatie en interesse, hoe breng je dat leerlingen bij? Daar kan de school niet zoveel aan doen, denkt Albrecht Brands van potplantenkwekerij Flores in Terra. “Ja, misschien ze veel laten zien, leuke projecten laten doen, maar het moet wel realistisch blijven. Het heeft geen zin om het vak mooier af te schilderen dan het is.”

Bedrijven begrijpen best dat het voor de scholen moeilijk is om maatwerk te bieden. “De opleiding is heel breed”, zegt heesterkweker Kolster. “Zelfs binnen de sector is er veel diversiteit. Dus het echte maatwerk moeten de leerlingen op het bedrijf krijgen. Dat kunnen we niet van de scholen verwachten.” Litjens verwacht van een niveau-4 afgestudeerde dat deze kan leidinggeven, analyseren, verslag kan leggen, met excell kan omgaan en communicatief sterk is. “Vaardigheden die de leerling vaak samen met studenten van andere richtingen aan kan leren.” Stoer van Donkergroen constateert dat de afgestudeerden van tegenwoordig beter zijn in it-vaardigheden maar dat de vakkennis in brede zin afneemt. “Dus bieden wij in de wintermaanden cursussen planten kennis en snoeien aan.”

Netwerk

Een landelijk opererend bedrijf als Donkergroen kan zelf verantwoordelijkheid voor bijscholing nemen, maar in een sector als de varkenshouderij is dat lastiger. Daar pakken ze het probleem van de versnippering als sector gezamenlijk met het onderwijs aan en proberen ze de splinters weer te verbinden. Douma: “Het gaat in het land om kleine groepjes leerlingen die enthousiast zijn voor het vak. Die brengen we bij elkaar, zodat ze elkaar kunnen aansteken met hun enthousiasme.” Maar er is meer. Minder leerlingen betekent minder docenten, dus minder kennis. Ook

Het bedrijfsleven is verantwoordelijk voor een goede stage, het onderwijs voor een strenge selectie van stagebedrijven

daar heeft de brancheorganisatie een taak in, vindt Douma. “We hebben Varkensnet (een netwerk voor de varkenshouderij in het veld en op het internet; red) opgezet. Daarin brengen we onderzoek, bedrijfsleven en onderwijs bij elkaar. Zo zijn er studiedagen waar docenten kunnen zien hoe de intensieve veehouderij met het gezicht naar de samenleving staat. En we laten docenten en leerlingen kennis maken met de nieuwste ontwikkelingen.” Overigens ziet hij dat de docenten vaak wel samen willen werken met collega’s van andere scholen, maar dat de schoolleiding het niet structureel faciliteert. “Als de docenten meer ruimte zouden krijgen dan is er veel mogelijk.”

Investeren

Er gebeurt van alles tussen bedrijfsleven en onderwijs, maar de belangrijkste verantwoordelijkheid die het bedrijfsleven voelt, is het bieden van goede stages. Jan Bontenbal: “Wat kan het bedrijfsleven doen? Open staan met stageplekken. En het onderwijs mag dan hoge eisen stellen. Maar het onderwijs

moet dan ook zorgen dat het zijn zaakjes goed voor elkaar heeft.” Hij heeft daar ook minder goede ervaringen mee. Brands probeert de stagebegeleiding zo goed mogelijk te doen. “Ik laat de leerlingen zoveel mogelijk meemaken, werk samen met ze in de kas, maar ze gaan ook mee naar de veiling en de beurs en ik ga ook met ze uit eten.” Scholen mogen die inzet van bedrijven verwachten en, zeggen sommigen, ze mogen kritischer zijn in de selectie van stagebedrijven. Past dat bedrijf bij die leerling en hoe is de begeleiding?

Het werkt als de scholen energie steken in de bedrijven. Kolster: “De docenten van Wellantcollege leggen ons heel duidelijk uit wat ze van ons verwachten, wat de leerlingen moeten doen voor hun proeve, welke opdrachten ze moeten doen. Dan kan ik ze op maat begeleiden en is het uitvoeren van de proeve goed te doen.”

Het werkt ook als de bedrijven energie steken in de scholen. Bij de vestiging van Donkergroen in Hengelo werkt zo iemand. “En de docent daar is ook heel enthousiast. Daardoor is het stageprogramma op die vestiging van AOC Oost goed voor elkaar, daardoor is de stagebegeleiding op het bedrijf goed, daardoor lopen leerlingen er graag stage en hebben wij dus een groot potentieel aan goede arbeidskrachten. Dan zie je dat die investering zich terugbetaalt.” Litjens: “Als we samenwerken ontstaat er een win-win-situatie. Het onderwijs verbetert en de bedrijven krijgen beter gekwalificeerd personeel.”

Voor meer informatie, zie www.groenonderwijs.nl > editie 10.